

Одељење учитеља Топлице

КЊИЖЕВНА ОЛИМПИЈАДА
општинско такмичење
3. 3. 2019.

школска 2018/2019.

Школска 2018/2019. година
Општинско такмичење ученика основних школа
Књижевна олимпијада

VII разред

1.	<p>На који хришћански празник се односи обичај који описује Вук Стефановић Караџић у свом делу <i>Живот и обичаји народа српскога</i>?</p> <p>[...] ујутру, прије сунца, почињу се први пут купати; мушкарци се понајвише купају у потоку, а жене и дјевојке донесу увече кући омаје (тј. воде с кола воденичкога, да се од њих свако зло и неваљаштина отресе и отпадне, као омаја од кола), и метну у њу свакојака биља, а особито селена, те преноћи, па се ујутру њом купају у градини код селена и осталог цвијећа.</p> <p>_____</p> <p>(назив празника)</p>	
2.	<p>Прочитај наведени одломак, а затим одговори на питања.</p> <p>– Чедо моје слатко и утехо старости моје, „сине, слушај моје речи, приклони ухо своје ка мојим речима и нека не пресахну источници живота твога, сачувај их у своме срцу. Јер су живот свима који их налазе. [...] Сине, пази на моју премудрост ка мојим речима прилажи твоје ухо, да сачуваш моју мисао добру, а осећај усана мојих казујем ти”.</p> <p>а) Ко изговара наведене речи? _____</p> <p>б) Које су наведене речи упућене? _____</p>	
3.	<p>Заокружи слово испред назива стилских фигура које уочаваш у подвученим стиховима песме „Плава гробница” Милутина Бојића.</p> <p>То је храм тајанства и гробница тужна За огромног мрца, к’о наш ум бескрајна. <u>Тиха као поноћ врх острвља јужна,</u> <u>Мрачна као савест, хладна и очајна.</u></p> <p>а) поређење и епитет б) метафора и хипербола в) градација и алегорија г) контраст и епитет</p>	
4.	<p>На линији напиши назив термина којим се именује опис простора у књижевном делу, као у наведеном примеру.</p> <p>Кроз прозор између два штедњака видело се задње двориште и ниски зид према улици нагрizen влагом и стога мусав, у чијој су се сенци пружале две дуге леје целера, који ту, у мраку, најбоље успева. Сасвим у дну дворишта дизало се огромно стабло ораха чије су се гране шириле готово преко читавог тог простора, а једним делом изнад суседног дворишта.</p> <p>_____</p> <p>(назив термина)</p>	

5.	<p>На линијама напиши прецизне називе врсте стихова које препознајеш у наведеним примерима.</p> <p>а) „Ми смо много истрошили блага док смо твоју љубу испросили.” _____</p> <p>б) „Измешаш роткве и ромбоиде. Измешаш ноте и пирамиде.” _____</p>	
6.	<p>У наведеном одломку подвуци део текста који представља унутрашњи монолог.</p> <p>Мршави образи се растежу, крећу, кљун гркљана провирује и нестаје између вратних жила. Слуша неједнаке откуцаје срца. „А кајмак... сладак... Свуда има шећера, и у кромпиру. Једна кашика, макар једна, то је као лек. Не би се ни приметило. Нека он први. Ја не смем. Срамота га. Па они у чети чекају, а ми се трошимо”.</p>	
7.	<p>На основу следећих податка напиши о ком књижевнику је реч. На линији напиши његово име и презиме.</p> <p>Рођен је у 1876. године у Врању. Врло рано је остао без родитеља, па га је одгајила мајка његовог оца, баба Злата. Баба Злата је потицала из старе угледне, али осиромашене врањанске породице и често му је причала о „старом” Врању. Своју најпознатију драму <i>Коштана</i> објављује 1902. године, где први пут у књижевном делу користи врањски изговор. Рад на роману <i>Нечиста крв</i> започиње 1910. године.</p> <p>_____</p> <p>(име и презиме писца)</p>	
8.	<p>Напиши наслов епске песме покосовског тематског круга, из које су наведени стихови.</p> <p>„Како ти је, мој сиви соколе, Како ти је без крила твојега?” Соко њему писком одговара: „Мени јесте без крила мојега, Као брату једном без другога.”</p> <p>_____</p> <p>(назив песме)</p>	
9.	<p>На линији напиши назив комедије у којој се појављују следећа драмска лица.</p> <p>ТОЗА, министар ДОБРОСАВ, његов друг из школе МИЛОЈЕ, његов таст АРСА, његов рођак МАРА, његова рођака</p> <p>_____</p> <p>(наслов комедије)</p>	

10. Којој усменој врсти кратких прозних облика припада следећи дијалог?
 – Шта не може вода однети?
 – Сенку.

Назив кратке прозне врсте: _____.

11. Заокружи слово испред тврдње која се односи на мисаону (рефлексивну) песму.
 а) Песма у којој лирски субјект открива свој непосредни доживљај природе.
 б) Песма у којој лирски субјект исмева одређене негативне појаве у друштву.
 в) Песма у којој лирски субјект изражава своја размишљања о човеку и свету.

12. У наведеном низу подвуци најмање два предмета који се појављују у лирској народној песми „Кујунџија и хитропреља” (овде су наведена три).

кошуља сабља молитвена чаша писмо обоци (минђуше) шатор

13. У датој табели, упиши знак ✓ код оних одлика које карактеришу наведене врсте народних приповедака. Од понуђених карактеристика, само једна врста поседује све три, а остале имају по једну одлику. У решавању задатка помоћи ће ти дати пример.

врста народне приповетке	фантастика	хумор	религиозни елементи
БАЈКА	✓	-----	-----
ПРИЧА О ЖИВОТИЊАМА			
ЛЕГЕНДАРНА ПРИЧА			
НОВЕЛА			

14. Прочитај наведене чињенице које се односе на једну врсту романа, а затим напиши о каквом роману је реч.

То је врста романа у коме се радња састоји од низа узбудљивих догађаја. Фабула у оваквом роману подразумева савладавање препрека како би јунак достигао свој циљ. Самим тим, радња овог романа је динамична, пуна преокрета. Овој врсти романа припада и дело Бранка Ћопића *Орлови рано лете*.

_____ (назив врсте романа)

15.	<p>У наведеним стиховима песме „Међу својима” Владислава Петковића Диса подвуци опкорачење (којим се метафорички изражавају историјске околности).</p> <p style="text-align: center;">Код вас је пролеће. Дошле су вам ласте. Оживеле воде, ђурђевак и руже. И мирише земља која стално расте У гроб и тишину, мој далеки друже.</p>	
16.	<p>Коју врсту риме препознајеш у следећим стиховима? Одговор напиши на линији.</p> <p>„Али дирнути руком није смео Ни отмено ти лице, нити уста, Ни златну круну, ни краљевски вео Под којим лежи коса твоја густа.” _____</p> <p style="text-align: right;">(врста риме)</p>	
17.	<p>Подвуци наслов песме коју је написао Јован Дучић.</p> <p style="text-align: center;"><i>РАТАР БРЕЗА СЕЛО ШЉИВА</i></p>	
18.	<p>У следећем низу кратких фолклорних облика подвуци пословицу.</p> <p>Пао је с коња на магарца. Без муке нема науке. Небо високо, а земља тврда.</p>	
19.	<p>У датим стиховима песме „После љубави” Мирослава Антића подвуци речи које формирају женску риму (двосложну).</p> <p style="text-align: center;">Сазнаћемо – тек ако кажемо речи искрене, истоветне. И само онда кад и ми тражимо моћи ће неко да нас сретне.</p>	
20.	<p>Подвуци појам који не припада датом низу.</p> <p style="text-align: center;">ЕКСПОЗИЦИЈА НАРАЦИЈА КУЛМИНАЦИЈА ПЕРИПЕТИЈА</p>	

Прегледао/ла: _____

Укупан број бодова: _____

Решења за седми разред		Напомена:																				
1.	Ђурђевдан	1 бод																				
2.	а) (Свети) Симеон б) (Свети) Сава	Оба тачна су 1 бод.																				
3.	а) поређење и епитет	1 бод																				
4.	екстеријер	1 бод (Признаје се појам написан почетним великим или малим словом.)																				
5.	а) епски десетерац б) лирски десетерац	Оба тачна су 1 бод.																				
6.	„А кајмак... сладак... Свуда има шећера, и у кромпиру. Једна кашика, макар једна, то је као лек. Не би се ни приметило. Нека он први. Ја не смем. Срамота га. Па они у чети чекају, а ми се трошимо.”	1 бод																				
7.	Борисав (Бора) Станковић	1 бод																				
8.	„Диоба Јакшића” (наводници нису обавезни)	1 бод																				
9.	<i>Власт</i>	1 бод.																				
10.	питалица	1 бод (Признаје се појам написан почетним великим или малим словом.)																				
11.	в)	1 бод																				
12.	<u>кошуља</u> , <u>обоци (минђуше)</u> , <u>шатор</u>	Два или три тачна одговора су 1 бод.																				
13.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>врста народне приповетке</th> <th>фантастика</th> <th>хумор</th> <th>религиозни елементи</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>БАЈКА</td> <td>(✓)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>ПРИЧА О ЖИВОТИЊАМА</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td>ЛЕГЕНДАРНА ПРИЧА</td> <td>✓</td> <td>✓</td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td>НОВЕЛА</td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	врста народне приповетке	фантастика	хумор	религиозни елементи	БАЈКА	(✓)			ПРИЧА О ЖИВОТИЊАМА		✓		ЛЕГЕНДАРНА ПРИЧА	✓	✓	✓	НОВЕЛА		✓		Четири или пет тачних одговора су 1 бод.
врста народне приповетке	фантастика	хумор	религиозни елементи																			
БАЈКА	(✓)																					
ПРИЧА О ЖИВОТИЊАМА		✓																				
ЛЕГЕНДАРНА ПРИЧА	✓	✓	✓																			
НОВЕЛА		✓																				
14.	авантуристички (пустоловни) роман	1 бод (Признаје се појам написан почетним великим или малим словом.)																				
15.	Код вас је пролеће. Дошле су вам ласте. Оживеле воде, ђурђевак и руже.	1 бод																				

	<u>И мирише земља која стално расте</u> <u>У гроб и тишину, мој далеки друже.</u>	
16.	Укрштена (наизменична) рима	1 бод (Признаје се појам написан почетним великим или малим словом.)
17.	<u>СЕЛО</u>	1 бод
18.	<u>Без муке нема науке.</u>	1 бод
19.	Сазнаћемо – тек ако кажемо речи искрене, <u>истоветне</u> . И само онда кад и ми тражимо моћи ће неко да нас <u>сретне</u> .	1 бод
20.	<u>нарација</u>	1 бод

Школска 2018/2019. година
Општинско такмичење ученика основних школа
Књижевна олимпијада

VIII разред

Шифра: _____

1.	<p>На коју одредницу из Вуковог <i>Српског рјечника</i> се односи следећи опис? Назив те одреднице напиши на линији.</p> <p>„Некаква (може бити измишљена) трава, за коју се мисли да се од ње (кад се њомер дохвати) свака брава и сваки други заклоп отвори сам од себе. Ову траву желе особито они који траже у земљи новаца, јер кажу да су они, особито гдје их је много, тако затворени да се без ње не могу отворити и извадити...”</p> <p style="text-align: center;">_____</p> <p style="text-align: center;">(назив одреднице)</p>
2.	<p>Међу понуђеним, подвучи наслове песама које припадају Тематском кругу о ослобођењу Србије и Црне Горе.</p> <p>Почетак буне против дахија Ропство Јанковић Стојана Бој на Мишару</p> <p>Женидба Душанова Бој на Чокешини Женидба Милића Барјактара</p>
3.	<p>Заокружи слово испред назива градова које је Љубомир Ненадовић поменуо у одломцима свог путописа <i>Писма из Италије</i>.</p> <p>а) Ђенова, Верона б) Напуљ, Рим в) Бари, Трст</p>
4.	<p>Међу понуђеним литерарним врстама подвучи оне које припадају групи књижевнонаучних. (Овде их је наведено четири.)</p> <p>ДНЕВНИК ПУТОПИС БИОГРАФИЈА НОВЕЛА МЕМОАРИ РЕПОРТАЖА</p>
5.	<p>У примеру из песме „Србија” Оскара Давича подвучи стих испеван у деветерцу.</p> <p>„...ој, Србијо међу бунама, међу шљивама, ој, Србијо међу људима на њивама, ој, Србијо међу песмама у грудима, ој, Србијо, буно међу народима.”</p>
6.	<p>Како се звала жена којој је Франческо Петрарка посветио <i>Канцонијер</i>? Заокружи слово испред тачног одговора.</p> <p>а) Лукреција б) Лучана в) Лаура г) Луција</p>

7. На линији напиши назив кратке фолклорне форме коју препознајеш у следећим стиховима.

„Сине Марко, да те Бог убије!
 Ти немао гроба ни порода!
 И да би ти душа не испала,
 Док турскога цара не дворио!”

_____ (назив фолклорне форме)

8. На линијама испред наведених реплика напиши имена лица која воде овај драмски дијалог.

_____ Ако те они виде, убиће те.

_____ Вај, већа опасност у оку је твој
 Него у двадесет њихових мачева.
 Погледај ме мило, па ме мржња њина
 Не може ранити.

9. На линији напиши назив типа приповедања који дефинише следећи опис.

„То је епска техника која накнадно приповеда о догађајима из прошлости. Она збивања која претходе основној радњи, приказују се после стварног времена догађања.”

(Тања Поповић, *Речник књижевних термина*)

_____ (назив типа приповедања)

10. Попуни табелу као што је започето.

Назив дела	Књижевни род	Књижевна врста
„Пиплипенда”	епика	
<i>Ромео и Јулија</i>		трагедија
„Очију твојих да није”	лирика	
„Марко Краљевић и вила”		епска песма

11. Одреди врсту риме заступљену у следећој строфи и напиши њен назив на линији. Понуђени су ти одговори: парна, укрштена, нагомилана, обгрљена, празна.

„Не плачем само с болом свога срца
 Рад земље ове убоге и голе;
 Мене све ране мога рода боле,
 И моја душа с њим пати и грца.”

У овој строфи је заступљена _____ рима.

12. Препознај писца на основу понуђених података.

Рођен је 1936. године у селу Доња Црнућа, у Србији. Дуго је живео на селу и бавио се бројним занатским пословима. Он је савремени српски песник за децу и одрасле. Добитник је значајних награда за своје стваралаштво. Објавио је више збирки песама: *Славуј и сунце*, *Свет у сунцокрету*, *Огрлица од грлица* и поему *Вашир у Тополи*.

Његово име је:

13.	<p>Међу понуђеним, заокружи три одлике лирске поезије.</p> <p>а) објективност б) ритмичност в) сликовитост г) наративност д) изражајност</p>	
14.	<p>На линијама напиши називе три стилске фигуре које препознајеш у следећем примеру:</p> <p>ВАТРЕНЕ КОЧИЈЕ СУ ЛЕТЕЛЕ ПОПУТ МУЊЕ.</p> <p>_____ , _____ , _____ .</p>	
15.	<p>Међу понуђеним, подвуци називе књижевних врста које припадају и народној и ауторској (писаној) књижевности. Има их три.</p> <p>БАЈКА НОВЕЛА РОДОЉУБИВА ПЕСМА БАСНА КОМЕДИЈА</p>	
16.	<p>Поред сваког облика казивања, који препознајеш у понуђеним примерима, напиши његов назив. Одабери међу понуђеним: нарација, дескрипција, портрет.</p> <p>а) У шуми је било још млечне магле која се, као остатак неке чудне ноћне игре, повлачила пред сунцем. _____</p> <p>б) Био је то ситан, мршав, али врло жустар и бодар старчић са својих шездесет пет година, вечито насмејаног лица и пијаних очију. _____</p> <p>в) Декина башта је била врло велика, јер је он био вешт баштован, баш као и његов отац Виченцо и деда Ђовани. _____</p>	
17.	<p>Заокружи одговарајући назив врсте стиха који препознајеш у следећем одломку из Његошевог <i>Горског вијенца</i>.</p> <p>„Спуштавах се ја на ваше уже, Умало се уже не претрже; Отада смо виши пријатељи, У главу ми памет ућерасте.”</p> <p>а) лирски десетерац б) епски десетерац в) једанаестерац</p>	
18.	<p>Подвуци наслов текста који није народна бајка.</p> <p>УСУД ЛИСИЦА И ГАВРАН БАШ ЧЕЛИК НЕМУШТИ ЈЕЗИК ПЕПЕЉУГА</p>	
19.	<p>Заокружи слова испред имена два лика који се јављају и у народној епској песми „Почетак буне против дахија” и у <i>Мемоарима</i> Проте Матије Ненадовића.</p> <p>а) Вук Мићуновић б) Никола Грбовић в) Алекса Ненадовић г) Вук Мандушић д) Илија Бирчанин</p>	
20.	<p>Један чувени немачки песник, савременик Вука Стефановића Карацића, превео је нашу народну баладу <i>Хасанагиница</i> на немачки језик. На линији испод напиши пуно име и презиме тог песника.</p> <p>_____</p> <p>(пуно име и презиме немачког песника)</p>	

Прегледао/ла: _____

Укупни број бодова: _____

РЕШЕЊА ОСМИ РАЗРЕД

Питање	Тачан одговор	Кључ за оцењивање		
1.	расковник	1 бод		
2.	Почетак буне против дахија, Бој на Мишару, Бој на Чокешини	Сва три тачна, 1 бод.		
3.	б) Напуљ, Рим	1 бод		
4.	<u>дневник, путопис, биографија, мемоари</u>	3 и 4 тачна носе 1 бод (и кад је једно нетачно подвучено)		
5.	<u>ој, Србијо међу људима</u>	1 бод		
6.	в) Лаура	1 бод		
7.	клетва	1 бод		
8.	<u>Јулија</u> <u>Ромео</u>	Оба тачна носе 1 бод.		
9.	ретроспекција (ретроспективно приповедање)	1 бод		
10.	Назив дела	Књижевни род	Књижевна врста	Три или четири тачна носе 1 бод.
	Пиплипенда	епика	приповетка †	
	<i>Ромео и Јулија</i>	драма	трагедија	
	Очију твојих да није	лирика	лирска (љубавна) песма	
	Марко Краљевић и вила	епика	епска песма	

11.	обгрљена	1 бод
12.	Добрица Ерић	1 бод
13.	б), в), д)	Све тачно носи 1 бод.
14.	епитет, персонификација, поређење (није битан редослед)	Све тачно носи 1 бод.
15.	<u>бајка, новела, басна</u>	Све тачно носи 1 бод.
16.	а) дескрипција б) портрет в) нарација	Све тачно носи 1 бод.
17.	б) епски десетерац	1 бод
18.	<u>Лисица и гавран</u>	1 бод
19.	в) Алекса Ненадовић д) Илија Бирчанин	Оба тачна носе 1 бод (ако ништа друго није заокружено).
20.	Јохан Волфганг Гете	1 бод